

نگرش جوانان کلان‌شهرهای ایران به تأسیس مراکز همسرگزینی و نحوه اداره آنها

محمد ربیعی^۱

مریم نجابتیان^۲

ملیحه خبازی^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۵/۲

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۶/۶

این پژوهش به بررسی نگرش جوانان پنج کلان‌شهر اصفهان، تبریز، مشهد، اهواز و شیراز به تأسیس مراکز همسرگزینی و نحوه اداره این مؤسسات در سال ۱۳۹۱ می‌پردازد. روش پژوهش، توصیفی است که ۱۸۳۷ نفر از جوانان که ویژگی مشترک آنها زندگی در کلان‌شهرهای یاد شده و مجرد می‌باشد، از یک جامعه یک میلیون هشتصد و بیست و هفت هزار و پانصد و سی و شش نفری بر اساس جدول نمونه‌گیری مورگان و کرجسی به صورت خوشه‌ای چندمرحله‌ای از مرکز و چهار جهت جغرافیایی این کلان‌شهرها انتخاب و به پرسشنامه محقق ساخته ۵۵ سؤالی که روایی محتوا و صوری آن به تایید متخصصان رسیده و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ ۰/۹۳ محاسبه شده بود، پاسخ دادند. نتایج پژوهش نشان داد بیش از پنجاه درصد جوانان نگرش مثبتی به تأسیس این مراکز دارند. نگرش جوانان شهر تبریز مثبت‌تر از سایر شهرها می‌باشد. جوانان پسر نگرش مثبت‌تری به تأسیس مراکز همسرگزینی داشتند. بیش از نیمی از جوانان معتقدند دولت موظف است مراکز همسرگزینی را جهت تسهیل امر ازدواج تأسیس کند. بیشتر جوانان معتقدند مؤسسات همسریابی می‌توانند در یافتن همسر مناسب کمک کنند و راهنمای خوبی باشند. همچنین، بر این باورند مشکل افرادی که سن ازدواجشان بالا رفته از طریق ایجاد مؤسسات همسرگزینی برطرف می‌شود. هرچند جوانان نگرش مثبتی به تأسیس مراکز همسرگزینی دارند، اما در عمل کمتر از نیمی از آنها حاضرند جهت انتخاب همسر از طریق مؤسسات همسرگزینی اقدام کنند. بیشتر جوانان در مورد نحوه اداره این مراکز در صورت تأسیس معتقدند بهتر

E-mail: mohammad51r@yahoo.com

^۱ استادیار، گروه روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه شهرکرد، شهرکرد، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ مدیر گروه برنامه ریزی و مشاوره و خدمات روانشناسی وزارت ورزش و جوانان و دانشجوی دکترای روانشناسی، تهران، ایران

^۳ دانشجوی دکترای مشاوره خانواده، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران

است اداره این مؤسسات دولتی باشد. همچنین بیشتر پاسخگویان معتقدند بهتر است این مؤسسات توسط روان‌شناسان اداره شوند.

به طور کلی، با توجه به مثبت بودن نگرش بیشتر جوانان به نظر می‌رسد تاسیس چنین مراکزی به شرط نظارت کامل دولت می‌تواند با اقبال عمومی جوانان رو به رو شود. پیشنهاد می‌گردد با توجه به مثبت بودن نگرش جوانان و تمایل به دولتی بودن مراکز همسرگزینی، دولت با استفاده از روان‌شناسان و مشاوران تایید صلاحیت شده اقدام به تاسیس این مراکز نماید.

واژگان کلیدی: مراکز همسرگزینی، نگرش، ازدواج و جوانان

مقدمه

ازدواج نقش مهمی در سلامت عمومی زوجین ایفا می کند (لمب^۱ و لی^۲ و دماریس، ۲۰۰۳:۳). افراد متاهل از فوائد حمایت های اجتماعی و اقتصادی حاصل از ازدواج لذت می برند (لاکسو^۳ و پائونون-ایلمونن^۴، ۲۰۰۲ و وایت^۵، ۲۰۰۰)، میزان مرگ و میر در آنها پایین تر است (کومبز^۶، ۱۹۹۱) و با کنترل عوامل متعدد، بسیار شادمان تر از افراد مجرد هستند. (چان^۷ و لی^۸، ۲۰۰۱، به نقل از ویلسون^۹ و اوسوالد^{۱۰}، ۲۰۰۵، گرین^{۱۱} و راجرز^{۱۲}، ۲۰۰۱) سلامت جسمی و روانی متاهلان بیشتر و طول عمرشان زیادتر است (ویلسون و اوسوالد، ۲۰۰۵).

آماده شدن برای ازدواج رویکرد نسبتاً تازه ای برای پیشگیری از نارضایتی و شکست در زندگی زناشویی است و مبتنی بر این دیدگاه است که زوج ها می توانند یاد بگیرند که چگونه ازدواج های موفق و پایداری داشته باشند و هدف زیربنایی بسیاری از رویکردهای آماده سازی نیز کمک به قوی تر شدن پیوندهای زناشویی است (اولسون^{۱۳}، دفرین^{۱۴} و اولسون^{۱۵}، ۲۰۱۲).

از لحاظ تاریخی، ازدواج و تشکیل خانواده از قدیمی ترین نهادهای زندگی بشر است که از دیرباز مورد توجه متفکران علوم اجتماعی، علوم اخلاقی، علمای مذهبی و سایر دانشمندان قرار گرفته است. در دهه های اخیر به علت پیچیدگی های امور مربوط به ازدواج، دامنه مسائل مربوط به آن به قلمروهای علوم دیگری همچون:

---

¹ Lamb, K. A.

² Lee, G. R.

³ Laakso, H.

⁴ Paunonen-Illmonen, M.

⁵ Waite, L. J.

⁶ Coombs, R.

⁷ Chan, h.

⁸ Lee, P.

⁹ Wilson, C. M.

¹⁰ Oswald., A. J.

¹¹ Green, B. L.

¹² Rodgers, A.

¹³ Olson, D.

¹⁴ Dfryn, C.

¹⁵ Olson, A.

اقتصاد، جمعیت‌شناسی و علم سیاست نیز کشیده شده است. هریک از این علوم به فراخور حیطة تخصصی‌شان به جنبه‌هایی از مسئله ازدواج پرداخته و در تبیین مسائل مربوط به آن و نیز ارائه راه‌حل‌هایی برای زدودن نابهنجاری‌های عارض بر آن با توجه به فرهنگ، مذهب و شرایط اقلیمی گوناگونی که در جوامع مختلف وجود دارد، کوشیده‌اند (حبیب‌پور کتابی و غفاری، ۱۳۹۰).

بدیهی است که ازدواج همچون هر پدیده اجتماعی دیگری دارای هنجارهایی است که این هنجارها نسبت به هر جامعه‌ای و نیز هر مقطع زمانی متفاوت می‌باشند. در کشور ما نیز در دوران کنونی، مسائل ازدواج دارای ویژگی‌های خاص خود می‌باشد (نصیرزاده، رسول زاده طباطبایی، ۱۳۸۸). ارتباط بین تغییرات جامعه، تغییرات خانواده و فرآیند تشکیل خانواده یکی از علایق اصلی دانشمندان علوم اجتماعی می‌باشد، زیرا ازدواج بنیان تشکیل خانواده و جامعه را پایه‌گذاری می‌کند و امروزه دانشمندان بسیاری درصدد پژوهش در مورد تغییرات مختلف در اشکال و فرآیندهای ازدواج برآمده‌اند (تورنتون^۱، ۲۰۱۳).

نقطه شروع تشکیل خانواده، ازدواج است و بنا به تأیید بسیاری از صاحب نظران برای داشتن یک ازدواج موفق، انتخاب همسر، امری مهم و اساسی تلقی می‌شود و افراد می‌کوشند تا با انتخابی درست به خانواده‌ای مطلوب و پایدار دست یابند. در گذشته و حتی در جوامع سنتی امروزی، وقتی دختر و پسر به سن بلوغ می‌رسیدند به انتخاب والدین و خویشاوندان ازدواج می‌کردند؛ ولی امروزه همگام با تغییرات در همه عرصه‌های اجتماعی، در ازدواج و همسرگزینی نیز تغییراتی ایجاد شده است (فرهمند و احمدنیا، ۱۳۹۳).

همسرگزینی فرآیندی است شامل بررسی و سنجش ویژگی‌ها و جایگاه همسر آینده از جنبه‌های گوناگونی مانند ویژگی‌های ظاهری، درآمد، جایگاه اقتصادی - اجتماعی، سطح تحصیلات، جایگاه شغلی، جایگاه خانوادگی و مانند آن و مجموعه این ویژگی‌هاست که رفتار انتخاب همسر را شکل می‌دهد (چن^۲، ۲۰۰۵؛ به نقل از رجبی، ابراهیمی نوبندگانی و خجسته مهر، ۱۳۹۰).

هرچند بسیاری از انواع خانواده‌ها و شیوه‌های ازدواج و همسرگزینی در کشور ما از بین رفته و یا رواج خود را از دست داده است، اما در جای جای این کشور پهناور می‌توان آثاری از قدیمی‌ترین انواع آن‌ها را پیدا نمود. آنچه

---

¹ Thornton

² Chen

مسلم است، همچنان که نهاد خانواده در ایران تغییرات اساسی به خود دیده است، ازدواج و همسرگزینی نیز تحول بنیادی پیدا نموده است (دلخמוש، ۱۳۸۶).

در حال حاضر، مهم‌ترین اختلال در مسیر ازدواج در مرحله انتخاب همسر است. فرآیند انتخاب همسر برای هر فرد بالغ و مجرد، مرحله‌ای بسیار مهم و اغلب دشوار محسوب می‌شود. شاید کمتر انتخاب دیگری ممکن است تا این اندازه در طول زندگی زوج‌ها مرکز توجه و بسیار با اهمیت تلقی گردد. نگرش‌ها و عقاید خاصی در جامعه ما رواج یافته است که موجب ناامیدی و نارضایتی در فرآیند انتخاب همسر شده است (ربیعی و رحیمی، ۱۳۸۸). امروزه با افزایش مشارکت فرزندان در فعالیت‌های اجتماعی سازمان یافته خارج از خانه، تغییرات بالقوه‌ای در شیوه‌های انتخاب همسر رخ داده است. در گذشته، والدین نقش پررنگی در انتخاب فرزندان خود داشتند، ولی امروزه فرزندان تمایل بیشتری از خود برای انتخاب همسر نشان می‌دهند. بنابراین، می‌توان گفت که آموزش در مدارس، محل کار غیر خانوادگی، زندگی جدا از خانواده، تعامل با رسانه‌ها، شرکت جوانان در گروه‌های اجتماعی و ... احتمال انتخاب همسر توسط خود فرزندان را افزایش داده است (قیمیر، آکسین، یابیکو و تامتون^۱، ۲۰۰۶).

در بخش گسترده‌ای از پژوهش‌های مربوط به ازدواج، یافته‌های تجربی حاکی از تغییر در ارزش‌های زناشویی هستند. در گستره ارزش‌های همسرگزینی، نتایج مبین آن است که نظام سنتی انتخاب همسر، نه تنها در کشورهای توسعه یافته صنعتی (باس، شاکلفورد، کریک پاتریک و لارسن^۲، ۲۰۰۱) بلکه در جوامع غیرغربی توسعه یافته مانند چین، ژاپن و در حال توسعه مانند پاکستان، مالزی و غیره نیز دستخوش دگرگونی‌های اساسی شده است (دلخמוש، ۱۳۸۶). جامعه ما در حال گذار از مرحله سنتی به مدرن است و ویژگی چنین جوامعی عدم هماهنگی میان پیشرفت فناوری و ایدئولوژی است. به‌رغم پیشرفت سریع فناوری و گسترده شدن ارتباطات در جامعه، روابط خانوادگی کمتر شده است و نهادهایی نظیر خانواده، محیط‌های مذهبی و خویشاوندان که در گذشته در بحث همسرگزینی فعال بودند، در حال ضعیف شدن هستند- در حالی که جایگزینی برای آن‌ها به وجود نیامده است. به دلیل تنوع فرهنگی در جامعه ما و کاهش ازدواج‌ها، مشکلات جوانان در مرحله همسرگزینی و برای پیشگیری از معضلات خانوادگی و هدایت خانواده‌ها به سوی وضعیت

¹ Ghimire, Axinn & Yabiku

² Buss, Shackelford, Kirkpatrick & Larsen

بهینه و سالم در سطح جامعه لازم است که مؤسسات، مراکز، سایت‌ها و ... به کمک خانواده‌ها بشتابند و وضعیت کنونی را ساماندهی نمایند (فرهمند و احمدنیا، ۱۳۹۳).

علت اکثر مسائل و مشکلات خانواده‌ها در صورت ریشه یابی، به انتخاب نامناسب در یک یا چند عامل اثرگذار در ازدواج برمی‌گردد. صرف وقت و دقت در انتخاب همسر خوب، سرمایه‌گذاری برای حصول یک زندگی سعادت‌مند و لذت بخش است (مارکمن، ۲۰۰۸؛ به نقل از یوسفی و باقریان، ۱۳۹۰). در پژوهش قریشی، شیرمحمدی و برجوند (۱۳۹۳) نیز بسیاری از زوجین معتقد بودند که عدم شناخت کافی از طرف مقابل قبل از ازدواج، علت اصلی شکست در زندگی زناشویی آن‌ها بوده است. بنابراین توجه به انتخاب همسر و انتخاب درست می‌تواند از مشکلات زناشویی و طلاق و آسیب‌های بعدی آن جلوگیری نماید.

از دیرباز برخی مردم عهده‌دار نقش راوی گری برای امر ازدواج بوده‌اند. در غرب به‌خصوص پس از ظهور شبکه اینترنت، نقش راوی گری برای معارفه دو جنس یکی از منابع درآمد بوده است. این‌گونه مؤسسات می‌کوشند تا خدمات مختلف را با سلاقی مختلف تطابق دهند و به این ترتیب بر کار خود رونق بخشند (دلخמוש، ۱۳۸۶).

هوگاس^۱ (۲۰۰۴) اثر سازمان‌های همسریابی در سوءاستفاده جنسی و آزار زنان را بررسی کرده است. به نظر او زنان شوروی سابق، یک گروه آسیب‌پذیر برای این آسیب‌ها هستند. فقر، بیکاری و تصویرهای رسانه‌ای از سبک زندگی غربی باعث می‌گردد آن‌ها خطر این‌گونه ازدواج‌ها را به امید زندگی بهتر در غرب بپذیرند. وی گزارش می‌کند ۲۱۹ موسسه همسریابی ۱۱۹۶۴۹ زن در اختیار داشتند/ او می‌گوید تبلیغات مربوط به این زنان دو نکته در مورد آنان می‌گوید:

۱. اراده بر خدمت‌گذاری به مردان

۲. قبول نقش پایین‌تر برای زنان.

به نظر او استفاده از تصویر زنان روی پایگاه‌های این مؤسسات و یا ارسال با پست الکترونیکی خود نوعی از استثمار جنسی است.

---

¹ Hughes

ادبیات موجود پیرامون این مؤسسات تلویحاً نشان می‌دهد این‌گونه مؤسسات در غرب و روسیه بیشتر جنبه تجاری دارند، نه جنبه فرهنگی - البته یافته‌های موجود نه تنها غنی نیستند، بلکه به برخی از ابعاد فرهنگی این مراکز نیز توجهی نداشته‌اند، از جمله پایگاه این مؤسسات در بین مردم (هوگاس، ۲۰۰۴).

نوری و همکاران (۱۳۸۸) در پژوهشی به امکان‌سنجی تأسیس مراکز همسرگزینی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه‌های اصفهان و شهرکرد پرداختند. نتایج حاصل از پاسخ ۵۰۹ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های آزاد و دولتی این دو شهر نشان داد که به‌طور کلی نگرش به تأسیس این مراکز از نظر دانشجویان منفی است و نوع دانشگاه، وضعیت تأهل، محل سکونت و جنسیت، رابطه معنی‌داری با نگرش آن‌ها ندارد. همچنین از نظر این دانشجویان، مهم‌ترین تخصص‌های موردنیاز در صورت تأسیس این مراکز عبارت‌اند از: روان‌شناس، مشاور خانواده و آموزشگر مسائل جنسی.

نتایج پژوهش ربیعی و رحیمی (۱۳۸۸) نشان داد که در کل دانشجویان نگرش مثبتی به تأسیس این مراکز ندارند. ۳۲ درصد دانشجویان موافق بودند که مؤسسات همسریابی می‌توانند در یافتن همسر مناسب کمک‌کننده باشند. تنها ۲۵ درصد دانشجویان حاضر بودند برای یافتن همسر مناسب در یک مؤسسه همسریابی ثبت‌نام نمایند. ۶۴ درصد پاسخ‌دهندگان حاضر بودند از طریق سایت همسریابی به جستجوی همسر مناسبی پردازند.

با توجه به تغییرات سریع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی جامعه حاضر می‌توان گفت یکی از دلایل تأخیر ازدواج ناکارآمدی شیوه‌های قدیم و فقدان شیوه‌های جایگزین می‌باشد (فرهمند و احمدنیا، ۱۳۹۳). جایگزینی شیوه‌های جدید و تأسیس مراکزی جهت شناسایی همسر مناسب، قبل از اجرایی شدن نیازمند اطلاع از نگرش افراد جامعه است. نگرش، تمایل به ارزشیابی پدیده‌ای به عنوان خوب یا بد است که شامل باورها، گرایش‌ها و رفتارهای خاصی در ارتباط با موضوع نگرش است. بررسی شکل‌گیری نگرش و تغییر آن یکی از مفاهیم اساسی در روان‌شناسی اجتماعی است. پژوهش در مورد نگرش، منجر به آگاهی از پیچیدگی‌های رفتار اجتماعی انسان می‌شود و اثر متقابل باورها و رفتارها را بر یکدیگر نشان می‌دهد (کرانو و گاردی کیوتیس^۱، ۲۰۱۵). پژوهشگران نگرش را جزو شناخت اجتماعی می‌دانند و نگرش را متفاوت از قضاوت فرض می‌کنند. نگرش اشخاص به صورت پایدار در حافظه ثبت می‌شود، در حالی که قضاوت برگرفته از اطلاعات در دسترس و

¹ Crano & Gardikiotis

موقتی است (بوهنر و دیکل^۱، ۲۰۱۱). از طریق بررسی نگرش مردم می توان تا حدودی رفتار و واکنش آنها را به پدیده ها حدس زد. چنانچه قبل از تأسیس مراکز همسر یابی بتوان این نگرش ها را شناخت، می توان با رویکرد عالمانه تری به تأسیس مراکز همسر یابی همت گمارد. هدف اصلی پژوهش حاضر، تعیین نگرش جوانان کلان شهرهای ایران به تأسیس مراکز همسرگزینی و نحوه اداره آنهاست. همچنین، به دنبال پاسخ به پرسش های زیر است:

- نگرش جوانان نسبت به تأسیس مراکز همسرگزینی چگونه است؟
- آیا ویژگی های جمعیت شناختی نظیر جنسیت، سن، شهر، تحصیلات و وضعیت اقتصادی بر نگرش موثر هستند؟
- از نظر جوانان اداره مراکز همسر گزینی باید چگونه باشد؟

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر، توصیفی و از نوع پیمایشی است که از طریق شناخت دیدگاه های افراد جامعه، به توصیف نظرات آنها می پردازد. جامعه پژوهش حاضر، جوانان کلان شهرهای اصفهان، تبریز، اهواز، مشهد و شیراز می باشد که حجم آن در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱: حجم جامعه مورد مطالعه در پنج کلان شهر

استان	جمعیت جوان مجرد
تبریز	۳۰۳۳۶۵
اصفهان	۳۴۸۳۹۳
مشهد	۵۳۰۳۷۶
اهواز	۲۶۵۳۹۰
شیراز	۳۸۰۰۱۲

نتایج جدول نشان می دهد بیشترین جمعیت جوان در کلان شهر مشهد و کمترین جمعیت جوان در کلان شهر اهواز می باشند. شرایط ورود به مطالعه مجرد بدون تجربه ازدواج قبلی، داشتن سن ۱۸ تا ۳۲ سال، عدم حاشیه نشینی، تمایل به شرکت در تحقیق و داشتن تحصیلات سیکل و بالاتر بوده است.

¹ Bohner & Dickel

حجم نمونه با توجه به جدول مورگان و کرجسی ۳۹۶ نفر برای هر شهر در نظر گرفته شد. بر اساس جدول نمونه گیری، چنانچه حجم جامعه از صد هزار نفر بیشتر شود، حجم ۳۹۶ نفر می تواند معرف باشد. روش نمونه گیری به صورت خوشه ای چند مرحله ای بود. برای رسیدن به خوشه نهایی، از تقسیم بندی افکار سنجی پرسشگران صدا و سیما استفاده گردید. به این شکل که بر اساس تقسیمات شهری هر کلان شهر، از شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز هر شهر به صورت تصادفی یک منطقه انتخاب و از هر منطقه، یک خیابان به صورت تصادفی انتخاب و از هر خیابان، یک کوچه و در هر کوچه، از همه منازل در صورت داشتن جوان دارای شرایط تحقیق پرسش به عمل می آمد و در صورت تمایل به همکاری پرسشنامه تحویل داده می شد. در صورت عدم وجود جوان در محدوده سنی تحقیق یا عدم تمایل به همکاری، به منزل بعدی مراجعه می گردید. در مجموع، ۱۸۳۷ نفر به عنوان نمونه پژوهش مورد بررسی قرار گرفتند. در ادامه مختصات جغرافیای نمونه انتخاب شده در هر شهر به تفکیک آمده است:

اصفهان: شمال شرق منطقه ۱۵ خورسگان، شمال غرب منطقه ۱۲ کاوه، جنوب شرق منطقه ۴ مشتاق، جنوب غرب منطقه ۱۳ امیر حمزه و مرکز منطقه ۱ عباس آباد.

تبریز: شمال شرق منطقه ۵ جماران، شمال غرب منطقه ۶ قراملک، جنوب شرق منطقه ۹ فتح آباد، جنوب غرب منطقه ۷ آخماقیه و مرکز منطقه ۴ ارگ جدید.

مشهد: شمال شرق منطقه ۳ بلال، شمال غرب منطقه ۱ الهیه، جنوب شرق منطقه ۶ امیر آیاد، جنوب غرب منطقه ۹ رضا شهر و مرکز منطقه ۱ اسجاد.

شیراز: شمال شرق منطقه ۶ کار اندیش، شمال غرب منطقه ۶ نسترن، جنوب شرق منطقه ۷ سهراب سپهری، جنوب غرب منطقه ۴ بیست متری امام خمینی و مرکز منطقه ۱ مشیر.

در پژوهش حاضر از پرسشنامه محقق ساخته استفاده گردیده است. برای ساخت پرسشنامه ابتدا پنج پرسش کلی باز پاسخ در مورد نگرش به تأسیس مراکز همسریابی و همچنین نحوه مدیریت آنها از گروهی از دانشجویان پرسیده شد. نمونه ای از این پرسش ها عبارت بودند از:

۱. نظر شما در مورد تأسیس موسساتی برای معرفی جوانان آماده ازدواج چیست؟

۲. شما چه احساسی به این مراکز خواهید داشت؟ چرا؟

۳. به نظر شما این موسسات در صورت تاسیس چه معایب و محاسنی می توانند داشته باشند؟

۴. آیا شما حاضرید از طریق این موسسات همسر مورد نظر خود را بیابید؟ چرا؟ ۵؟

۵. از نظر شما بهتر است این موسسات توسط چه کسانی اداره شوند؟

سپس با توجه به پاسخ دانشجویان، ساختار اولیه یک پرسش‌نامه نگرش سنج بر روی طیف لیکرت تنظیم گردید. تعداد نمونه در مرحله ساخت پرسشنامه، صد دانشجوی دانشگاه اصفهان (۵۰ دختر و ۵۰ پسر) بودند که به صورت تصادفی در دسترس انتخاب گردیدند. ملاک ورود، مجرد و تحصیل در دانشگاه اصفهان و تمایل به بیان نظر خود در مورد تاسیس مراکز همسرگزینی بود. هدف از این مرحله، شناخت نظرات کلی برای طراحی پرسش‌ها اولیه پرسشنامه نگرش سنج بود.

پرسش‌نامه اولیه به متخصصانی در حوزه روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، مشاوره و متخصص مذهبی داده شد و از آن‌ها خواسته شد در مورد روایی صوری و محتوایی آن با توجه به عنوان پژوهش نظر بدهند. بعضی از نظرات متخصصان شامل کاهش شمار پرسش‌ها، تغییر جمله بندی پرسش‌ها و ادغام پرسش‌های مشابه و اضافه کردن برخی پرسش‌های جدید بود. برای مثال، در مورد این پرسش در پرسشنامه مقدماتی "معتقدم کنترل اطلاعات در مراکز همسر یابی به دقت صورت می‌گیرد و آبروی خانواده‌ها نیز حفظ می‌شود" اظهار نظر اینگونه بود: هر پرسش باید یک موضوع را بسنجد. یا این جمله در مورد اصلاح یکی از پرسش‌ها پیشنهاد شد: به جای آموزشگر مسائل جنسی، مشاوره در زمینه ارتباط سالم جنسی. از لحاظ ابعاد نظری از آنجا که مولفه‌های نگرش عبارت‌اند از: احساس، رفتار و شناخت، سعی گردید در طراحی پرسشنامه این سه حیطه لحاظ گردند. برای مثال، در حیطه احساسی این پرسش که "احساس خوبی در مورد تأسیس مراکز همسر یابی دارم" یا در حیطه رفتاری پرسش "حاضرم برای یافتن همسر مناسب در یک موسسه همسر یابی ثبت نام کنم" و در حیطه شناختی این پرسش که "در مراکز همسر یابی می‌توان با صرف وقت کم همسر مناسبی پیدا کرد" طرح گردیدند. در کل اصلاحات مدنظر متخصصان اعمال گردید و پرسش‌نامه مجدد جهت اظهار نظر نهایی به آنان ارسال گردید. سپس پرسش‌نامه روی ۲۵۰ دانشجوی دانشگاه آزاد شهرکرد به شکل مقدماتی اجرا گردید. این دانشجویان به صورت خوشه‌ای تصادفی چند مرحله‌ای از بین دانشجویان رشته‌های مختلف انتخاب شدند. پایایی نگرش سنج از طریق آلفای کرونباخ ۰/۹۳. محاسبه گردید.

پرسش‌نامه دارای سه قسمت می‌باشد: قسمت اول، ویژگی جمعیت شناختی شامل شهر محل سکونت، درآمد، جنسیت، شغل، سن و سایر ویژگی‌های دموگرافیک. قسمت دوم، شامل سؤالات نگرش سنج. قسمت سوم، شامل سؤالاتی در مورد نحوه مدیریت و همچنین تخصص‌های موردنیاز جهت اداره این مراکز. در مجموع پرسش‌نامه دارای ۵۵ سؤال بسته پاسخ می‌باشند.

یافته‌های پژوهش

در این بخش ابتدا برخی ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه طرح و سپس یافته‌های پژوهش با توجه به پرسش‌ها خواهد آمد.

جدول ۲: فراوانی و درصد افراد نمونه بر حسب جنسیت، سن و تحصیلات

متغیرها	فراوانی	درصد
جنس	دختر	۹۷۱
	پسر	۸۶۷
سن	زیر ۲۰ سال	۳۲۲
	۲۰ تا ۲۴ سال	۷۹۰
	۲۵ تا ۳۰ سال	۴۸۹
	بالای ۳۰ سال	۸۸
تحصیلات	سیکل	۱۴۱
	دیپلم	۶۲۹
	فوق دیپلم	۲۳۱
	لیسانس	۶۰۸
	فوق لیسانس	۹۸
	دکتری	۳

جدول نشان می‌دهد بیشتر حجم نمونه را دختران جوان تشکیل می‌دهند. همچنین، بیشترین حجم نمونه مربوط به رده سنی ۲۰ تا ۲۴ سال و کمترین رده سنی بالاتر از ۳۰ سال با می‌باشد. از نظر تحصیلات، بیشترین فراوانی و درصد مربوط به تحصیلات دیپلم و کمترین فراوانی مربوط به تحصیلات دکتری می‌باشد.

سؤال ۱: نگرش جوانان نسبت به تأسیس مراکز همسرگزینی چگونه است؟

جدول ۳: درصد و فراوانی پاسخگویان برحسب نمرات نه بخشی

درصد	فراوانی	نگرش
۳/۳	۵۵	بیش از حد منفی
۴/۵	۷۴	خیلی منفی
۸/۳	۱۳۶	منفی
۱۲/۳	۲۰۰	نسبتاً منفی
۱۷/۸	۲۹۲	بدون نظر
۲۱/۳	۳۵۰	مثبت
۱۸/۴	۳۰۳	خیلی مثبت
۹/۷	۱۶۰	بیش از حد مثبت
۴/۶	۷۵	عالی
۱۰۰	۱۶۴۵	جمع

نتایج جدول نشان می‌دهد بیشترین فراوانی و درصد مربوط به نگرش مثبت و خیلی مثبت و کمترین فراوانی و درصد مربوط به نگرش بیش از حد منفی می‌باشد. به‌طور کلی جمع‌بندی جدول نشان می‌دهد حدود ۵۴ درصد پاسخگویان نگرششان روی طیف مثبت است و نگرش موافق به تأسیس مراکز همسرگزینی وجود دارد. برای محاسبه نمرات نه بخشی ابتدا پرسش‌های مرتبط با نگرش به مراکز همسرگزینی جمع بسته شد و سپس نمرات تبدیل به نمرات استاندارد Z گردید. بعد از آن نمرات Z تبدیل به نمراتی با میانگین ۵ و انحراف معیار ۲ گردید. در نهایت با توجه به انحراف معیار و میانگین، در طیفی از نگرش بیش از حد منفی تا نگرش مثبت قرار گرفتند.

پرسش ۲: آیا نگرش جوانان دختر و پسر نسبت به تأسیس مراکز همسرگزینی متفاوت است؟

جدول ۴: یافته‌های توصیفی و خلاصه نتایج آزمون t برای گروه‌های مستقل

جنسیت	تعداد	میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
دختر	۸۶۰	۱۰۰/۳۴	۸۶۰	۱۶۳۸	۰/۰۰
پسر	۷۸۰	۱۰۴/۶۸	۷۸۰		

نتایج جدول نشان می‌دهد تفاوت معناداری بین نگرش دختران و پسران جوان نسبت به تأسیس مراکز همسرگزینی وجود دارد و پسران نگرش مثبت‌تری به تأسیس این مراکز دارند.

پرسش ۳: آیا نگرش جوانان کلان‌شهرهای مختلف نسبت به تأسیس مراکز همسرگزینی متفاوت است؟

جدول ۵: نتایج تحلیل واریانس و آزمون تعقیبی مربوط به تفاوت میانگین نگرش جوانان کلان‌شهرها

شهر	تعداد	میانگین	F	سطح معنی داری	خلاصه نتایج آزمون تعقیبی
اصفهان	۳۳۰	۱۰۴/۴	۱۶/۵۸	۰/۰۰	سایر شهرها < اهواز
اهواز	۳۱۴	۸۵/۹			
تبریز	۳۷۰	۱۰۸/۹			
شیراز	۳۶۱	۱۰۰/۳			سایر شهرها > تبریز
مشهد	۲۷۰	۱۰۱/۲			
کل	۱۶۴۵	۱۰۲/۴			

نتایج تحلیل واریانس یک طرفه نشان می‌دهد جوانان شهر تبریز به طور معناداری نگرش مثبت تری نسبت به سایر شهرها دارند و جوانان شهر اهواز به طور معناداری نگرش منفی تری به تأسیس مراکز همسرگزینی نشان می‌دهند.

پرسش ۴: آیا نگرش جوانان برحسب رده سنی متفاوت است؟

برای آزمون این فرضیه، جوانان به سه رده سنی زیر ۲۰ سال، ۲۰ تا ۲۴ سال، ۲۴ تا ۲۹ سال و بالای ۲۹ سال تقسیم‌بندی شدند که نتایج در جداول بعدی آمده است.

جدول ۶: نتایج تحلیل واریانس و آزمون تعقیبی مربوط به تفاوت میانگین نگرش جوانان برحسب سن

رده سنی	تعداد	میانگین	F	سطح معنی داری	خلاصه نتایج آزمون تعقیبی
زیر ۲۰ سال	۲۱۴	۱۰۲	۶/۱۳	۰/۰۰	زیر ۲۰ سال > بالای ۳۰ سال ۲۵ سال تا ۳۰ سال
۲۰ تا ۲۴ سال	۷۱۱	۱۰۰			
۲۵ تا ۲۹ سال	۴۳۳	۱۰۴			
بالتر از ۳۰ سال	۸۰	۱۰۹			
کل	۱۵۰۸	۱۰۲			

نتایج تحلیل واریانس نشان می‌دهد رده سنی ۳۰ سال به بالا به طور معناداری نگرش مثبت‌تری نسبت به رده‌های سنی زیر ۲۰ سال و ۲۵ تا ۲۹ سال دارند. بدین ترتیب فرض پژوهش تأیید می‌گردد.

پرسش ۵: آیا نگرش جوانان بر حسب میزان تحصیلات متفاوت است؟

جدول ۷: نتایج تحلیل واریانس و آزمون تعقیبی مربوط به تفاوت میانگین نگرش جوانان بر حسب تحصیلات

خلاصه نتایج آزمون تعقیبی	سطح معنی داری	F	میانگین	تعداد	تحصیلات
تحصیلات سیکل < دیپلم < فوق دیپلم دیپلم < لیسانس	۰/۰۰	۴۱۲۷/۲۸: بین گروهی	۱۰۸	۱۲۵	سیکل
			۱۰۴	۵۷۳	دیپلم
			۱۰۵	۲۰۷	فوق دیپلم
		۴۹۷/۷: درون گروهی	۹۸	۵۴۰	لیسانس
			۱۰۰	۹۰	فوق لیسانس و بالاتر
			۱۰۲	۱۵۲۹	کل

نتایج تحلیل واریانس نشان می‌دهد حداقل بین دو میانگین تفاوت معنادار وجود دارد. نتایج آزمون تعقیبی نشان داد جوانان با تحصیلات سیکل به شکل معناداری نگرش مثبتی نسبت به تحصیلات دیپلم و فوق لیسانس دارند و تفاوت آن‌ها با تحصیلات دیپلم و فوق دیپلم معنادار نمی‌باشد. همچنین، جوانان دارای تحصیلات لیسانس به شکل معناداری نگرش منفی‌تری نسبت به جوانان دارای تحصیلات سیکل و دیپلم و فوق دیپلم داشتند.

پرسش ۶: آیا نگرش جوانان بر حسب میزان درآمد متفاوت است؟

جدول ۸: نتایج تحلیل واریانس و آزمون تعقیبی مربوط به تفاوت میانگین نگرش جوانان بر حسب میزان درآمد

خلاصه نتایج آزمون تعقیبی	سطح معنی داری	F	میانگین	تعداد	درآمد
درآمد کمتر از ۲۰۰ هزار سایر درآمدها <	۰/۰۰	۱/۶	۹۷/۵	۲۸۵	کمتر از ۳۰۰ هزار
			۱۰۶	۲۶۰	بین ۲۰۰ تا ۴۰۰ هزار
			۱۰۸	۱۴۳	بیش از ۴۰۰ هزار

نتایج تحلیل واریانس نشان می‌دهد نگرش افراد دارای درآمد کمتر از ۲۰۰ هزار تومان به طور معناداری متفاوت از سایر گروه‌های درآمدی است.

پرسش ۷: آیا نگرش جوانان بر حسب فوت یا در قید حیات بودن پدر متفاوت است؟

جدول ۹: یافته‌های توصیفی و خلاصه نتایج آزمون t بر حسب در قید حیات بودن پدر

وضعیت پدر	تعداد	میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
در قید حیات	۱۴۲۱	۱۰۱	۲/۳۳	۱۶۰۲	۰/۰۲
فوت‌شده	۱۸۳	۱۰۵			

نتایج آزمون t نشان می‌دهد تفاوت معنی‌داری بین جوانان که پدرشان فوت کرده و کسانی که پدرشان در قید حیات است، وجود دارد و جوانان دارای پدر فوت‌شده، نگرش مثبت‌تری به تأسیس مراکز همسرگزینی دارند.

پرسش ۸: آیا نگرش جوانان بر حسب فوت یا در قید حیات بودن مادر متفاوت است؟

جدول ۱۰: یافته‌های توصیفی و خلاصه نتایج آزمون t بر حسب در قید حیات بودن مادر

وضعیت مادر	تعداد	میانگین	T	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
در قید حیات	۱۵۵۳	۱۰۲	۰/۵۷	۱۶۰۲	۰/۵۶
فوت‌شده	۵۱	۱۰۳			

با توجه به جدول، تفاوت معناداری بین نگرش جوانان بر حسب مادر در قید حیات یا فوت‌شده وجود ندارد.

پرسش ۹: آیا نگرش جوانان بر حسب تحصیلات پدر متفاوت است؟

جدول ۱۱: نتایج تحلیل واریانس و آزمون تعقیبی مربوط به تفاوت میانگین نگرش بر حسب تحصیلات پدر

تحصیلات پدر	تعداد	میانگین	F	سطح معنی‌داری	خلاصه نتایج آزمون تعقیبی
بی‌سواد	۲۰۳	۱۰۵	۲/۰۱	۰/۵	بی‌سواد > دکتری سیکل، دیپلم < بی‌سواد لیسانس، دکتری
ابتدایی	۳۱۳	۱۰۲			
سیکل	۳۳۷	۱۰۱			
دیپلم	۴۰۵	۱۰۱			
فوق‌دیپلم	۱۳۷	۱۰۴			
لیسانس	۱۴۳	۹۸			
فوق‌لیسانس	۳۴	۱۰۴			
دکتری	۱۵	۹۳			

			۱۰۲	۱۵۸۷	کل
--	--	--	-----	------	----

نتایج تحلیل نشان می‌دهد حداقل بین دو میانگین تفاوت معنادار وجود دارد. آزمون تعقیبی نشان داد جوانان دارای پدر با تحصیلات دکتری نگرش منفی و معناداری نسبت به جوانان دارای پدر بی‌سواد داشته‌اند.

پرسش ۱۰: آیا نگرش جوانان برحسب تحصیلات مادر متفاوت است؟

جدول ۱۲: نتایج تحلیل واریانس و آزمون تعقیبی مربوط به تفاوت میانگین نگرش بر حسب تحصیلات مادر

تحصیلات مادر	تعداد	میانگین	F	سطح معنی داری	خلاصه نتایج آزمون معنی داری
بی‌سواد	۲۵۵	۱۰۴	۱/۷	۰/۹	
ابتدایی	۴۰۲	۱۰۳			
سیکل	۳۲۶	۱۰۱			
دیپلم	۴۱۷	۱۰۰			
فوق‌دیپلم	۱۰۸	۹۸			
لیسانس	۸۷	۱۰۳			
فوق‌لیسانس	۱۰۰	۱۱۱			
کل	۱۵۹۱	۱۰۲			

با توجه به سطح معنی داری بین میانگین نگرش جوانان برحسب تحصیلات مادر تفاوت معناداری مشاهده نشده است.

پرسش ۱۱: آیا نگرش جوانان برحسب میزان درآمد خانواده متفاوت است؟

جدول ۱۳: نتایج تحلیل واریانس و آزمون تعقیبی مربوط به تفاوت میانگین بر حسب درآمد خانواده

درآمد	تعداد	میانگین	F	سطح معنی داری	خلاصه نتایج آزمون تعقیبی
زیر ۳۰۰ هزار تومان	۲۱۳	۱۰۶	۳/۱۲	۰/۰۰۸	درآمد خانواده کمتر از ۳۰۰ درآمدها تا ۷۰۰ تا ۱ میلیون
۳۰۰ تا ۵۰۰ هزار تومان	۴۰۸	۱۰۴			
۵۰۰ تا ۷۰۰ هزار تومان	۳۸۵	۹۹			
۷۰۰ هزار تا ۱ میلیون	۳۰۵	۱۰۳			
۱ میلیون تا ۲ میلیون	۱۵۲	۱۰۰			
بیش از ۲ میلیون	۶۵	۱۰۴			

نتایج جدول نشان می‌دهد حداقل بین دو میانگین تفاوت معنادار وجود دارد. نتایج آزمون تعقیبی نشان داد جوانانی که درآمد خانواده آنها کمتر از ۳۰۰ هزار تومان می‌باشد، به شکل معناداری دارای نگرش مثبتی در مقایسه با درآمد ۵۰۰ تا ۷۰۰ هزار تومان و ۱ تا ۲ میلیون بوده‌اند.

سوال ۱۲: نظر جوانان در مورد نحوه اداره موسسات همسرگزینی چیست؟

جدول ۱۴: فراوانی و درصد پاسخ‌ها در مورد نحوه اداره موسسات همسریابی

نحوه اداره	فراوانی	درصد فراوانی
دولتی	۱۰۲۴	۵۵/۵
خصوصی	۴۰۰	۲۱/۷
خیریه	۳۱۳	۱۷

جدول نشان می‌دهد اکثر جوانان که بیش از نیمی از پاسخگویان هستند، معتقدند بهتر است این موسسات دولتی باشند و توسط دولت راه اندازی و مدیریت شوند.

سوال ۱۳: نظر جوانان در مورد تامین هزینه های اداره این موسسات چیست؟

جدول ۱۵: فراوانی و درصد پاسخ‌ها در مورد نحوه تامین هزینه های اداره موسسات همسر یابی

نحوه تامین هزینه	فراوانی	درصد فراوانی
گرفتن پول از متقاضی	۱۶۱	۸/۷
گرفتن پول در صورت معرفی همسر مناسب	۳۰۸	۱۶/۷
گرفتن پول در صورت آشنایی منجر به ازدواج از طریق موسسه	۱۲۱۵	۶۵/۹

نتایج مندرج در جدول نشان می‌دهد بیشتر جوانان معتقدند بهتر است نحوه تامین اعتبار این موسسات، گرفتن پول در صورت آشنایی منجر به ازدواج باشد.

سوال ۱۴: نظر جوانان در مورد افراد اداره کننده این موسسات چیست؟

جدول ۱۶: فراوانی و درصد پاسخ ها در مورد افراد اداره کننده موسسات همسر یابی

درصد فراوانی	فراوانی	
۶۷	۱۲۳۶	روان شناسان و مشاوران
۵/۲	۹۵	روحانیون
۱/۳	۲۴	اعضای شورای شهر
۱	۱۸	معمدین هر محله
۲/۲	۴۱	بزرگان خانواده
۷/۵	۱۳۸	وزارت ورزش و جوانان

نتایج جدول نشان بیشتر جوانان تمایل دارند اداره این موسسات توسط روان شناسان و مشاوران صورت گیرد.

بحث و نتیجه گیری

نتیجه کلی تحقیق نشان داد نگرش بیشتر جوانان به تاسیس مراکز همسرگزینی مثبت می باشد. جوانان شهر تبریز نگرش مثبت تری نسبت به سایر شهرها داشتند. نگرش پسران مثبت تر از دختران بود. گروه سنی بالای ۳۰ سال دیدگاه مساعد تری داشتند. جوانان با تحصیل کمتر نگرش مثبت تری داشتند. با افزایش در آمد نگرش هم مثبت تر گردید. جوانانی که پدرشان در قید حیات نبود، نگرش مثبت تری داشتند، اما در قید حیات نبودن مادر تاثیری بر نگرش نداشت. تحصیلات پدر بر روی نگرش به تاسیس مراکز همسر گزینی موثر بود و جوانان دارای پدر بی سواد مثبت ترین نگرش و جوانان با تحصیلات دکتری پدر کمترین نگرش مثبت را داشتند. تحصیلات مادر تاثیری بر نگرش نداشت. همچنین، میزان در آمد بر نگرش مثبت گزارش شد. در مورد نحوه اداره مراکز همسر گزینی، بیشتر جوانان اعتقاد داشتند بهتر است این مراکز دولتی اداره شوند، در صورت آشنایی منجر به ازدواج هزینه دریافت شود و اداره آنها به روانشناسان و مشاوران سپرده شود.

مهمترین یافته پژوهش حاضر آن بود که نگرش کلی جوانان به تاسیس مراکز همسر گزینی مثبت است. تبیین های احتمالی این یافته می تواند به این دلیل باشد که یکی از چالش های مهم فرایند همسر گزینی دشواری یافتن همسر مناسب است و چنانچه جوانان در آستانه ازدواج احساس کنند تشکیل مراکز همسر گزینی این امر را آسان می کند، طبیعی است که دیدگاه مساعدی داشته باشند. شواهد پژوهشی مناسبی همسو با این فرض می باشد. برای مثال، مرادی و صفاریان (۱۳۹۱) در بررسی علت افزایش سن ازدواج گزارش کردند که ۶۴ درصد جوانان مورد مطالعه، نیافتن همسر دلخواه خود را دلیل افزایش سن ازدواج دانسته اند. نداشتن درآمد

کافی، نداشتن شغل مناسب، نداشتن مسکن مناسب، ادامه تحصیل، بالا بودن هزینه ازدواج، بالا بودن مهریه، مشکل تهیه جهیزیه، سخت گیری والدین و بالا بودن سطح انتظارات، دلایل بعدی بالا رفتن سن ازدواج گزارش شدند. همچنین پژوهش طیبی نیا (۱۳۹۳) با عنوان "میزان تمایل جوانان به ازدواج و شناسایی موانع و مشکلات آن" نشان داد که برای دختران بیکاری خواستگاران و پیدا نکردن فرد مناسب، مهمترین دلایل و موانع ازدواج بودند. برای پسران بیکاری، نداشتن ثبات شغلی، نداشتن توان مالی و نیافتن فرد مناسب برای ازدواج از مهمترین دلایل و موانع ازدواج بودند. پژوهش حرازی، حسینی مطلق و صدریان (۱۳۸۰) نیز در بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی یزد پیرامون عوامل موثر بر ازدواج نشان داد که ۷ درصد پسران و ۸۶ درصد دختران مورد مطالعه، پیدا نکردن فرد مناسب منطبق بر معیارها را مانع اصلی انتخاب همسر دانسته اند. همان گونه که در تحقیقات یاد شده آمده، یکی از دلایل مهم و در برخی تحقیقات مهمترین چالش انتخاب همسر یافتن فرد مناسب است که احتمالاً این مسئله زمینه نگرش مثبت را فراهم کرده است. وجود این نگرش مثبت نشان می دهد که زمینه نسبتاً مساعدی برای تأسیس مراکز همسرگزینی وجود دارد. از آنجا که نگرش بر رفتار افراد تأثیر می گذارد، احتمالاً تأسیس این مراکز می تواند با استقبال جوانان روبهرو گردد. حدود ۱۸ درصد جوانان نظر خاصی به تأسیس این مراکز ندارند که این نگرش خنثی، از ظرفیت تبدیل به نگرش منفی یا مثبت برخوردار است؛ در صورت اطلاع رسانی و بیان صحیح اهداف تأسیس این مراکز، این افراد می توانند به طیف نگرش مثبت ملحق شوند.

بررسی تفاوت نگرش دختران و پسران نشان داد به شکل معناداری، نگرش پسران مثبت تر می باشد. این یافته را می توان به تفاوت جنسیتی و همچنین نقش منفعل دختران در امر ازدواج به خصوص در جوامع سنتی منسوب دانست. از آنجا که سکوت دختران و توصیه به مخفی نگه داشتن تمایل به ازدواج در برخی خرده فرهنگ ها و جوامع نشان دهنده حیا و بزرگواری دختران محسوب می شود و از سوی دیگر، پسران نقش فعال تری در امر همسرگزینی دارند، این مسائل در پژوهش حاضر نیز خود را نشان داده است. همچنین، ممکن است اعلام آمادگی دختران برای ابراز تمایل به ازدواج از دیدگاه خودشان نوعی درماندگی و ضعف محسوب شود و احساس نمایند که این مسئله در آینده، نوعی نقطه ضعف به شمار خواهد آمد. این یافته تا حدودی می تواند با پژوهش صادقی، قدسی و افشارکهن (۱۳۸۶) همسو باشد. این محققان در واکاوی مسئله ازدواج و اعتبار سنجی

یک راه حل گزارش کردند که بیکاری، نداشتن شغل دائم و پیدا نکردن همسر مناسب از سوی پسران و دخالت و سخت گیری والدین، بیکاری خواستگاران، پیدا نکردن فرد مناسب و عدم اجازه انتخاب به دختر به عنوان نمادی از تبعیض جنسیتی مهمترین مشکلات جوانان در امر ازدواج هستند.

از لحاظ میانگین، جوانان تبریز نگرش بسیار مثبت و جوانان اهواز نگرش مثبت کمتری داشتند. عدم وجود مطالعات قبلی، توجیه این یافته را مشکل می‌کند. شاید بتوان گفت مردم تبریز از انسجام قومی بیشتری (آذری) برخوردار می‌باشند، اما جامعه شهر اهواز دارای تنوع اقوام عرب و بختیاری است و حاکم بودن نگرش‌های قومی، قبیله‌ای و سنتی باعث بروز نگرش منفی شده است.

از لحاظ سنی، بیشترین میانگین نگرش مربوط به جوانان مجرد بالای ۳۰ سال می‌باشد. می‌توان گفت با افزایش سن ازدواج‌ها بیشتر به سمت عقلانی شدن پیش می‌رود و نقش احساسات کمتر می‌شود. از سوی دیگر، با افزایش سن احتمال پیدا کردن فرد مناسب و همچنین وسواس در انتخاب بیشتر می‌گردد. احتمالاً مراکز همسرگزینی امکان افزایش گزینه‌های مورد مطالعه را افزایش می‌دهد و از این لحاظ ایجاد نگرش مثبت‌تر را رقم زده است. همچنین افزایش سن به خصوص در دختران، امکان ازدواج را کاهش داده و این مسئله نیز زمینه افزایش نگرش مثبت را فراهم کرده است. کمترین نگرش مثبت مربوط به سن ۲۰ تا ۲۴ ساله می‌باشد که می‌توان دلیل آن را وارد شدن در پروسه ازدواج و همچنین داشتن فرصت برای یافتن همسر مناسب بدون مراجعه به مراکز همسرگزینی دانست. این یافته با مطالعات متنوعی که به بررسی علل بالا رفتن سن ازدواج پرداخته اند، همچون: طیبی نیا (۱۳۹۳)، حرازی، حسینی مطلق و صدریان (۱۳۸۰)، صادقی، قدسی و افشارکهن (۱۳۸۶) همسو می‌باشد. در مطالعات مذکور، یکی از دلایل افزایش سن ازدواج اشکال در یافتن همسر مناسب بوده است.

با توجه به تحصیلات، بالاترین نگرش متعلق به مدرک سیکل و کمترین نگرش متعلق به افراد با تحصیلات لیسانس می‌باشد. از آنجا که تحصیلات عالی یک امتیاز برای ازدواج محسوب می‌گردد و دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر از جمعیت بیشتری برخوردارند، امکان دارد تحصیلات پایین یافتن همسر دلخواه را برای افراد با تحصیلات پایین به ویژه پسران مجرد مشکل‌سازتر کرده باشد و از این لحاظ نگرش به مراکز همسرپایی را مثبت نماید. افراد با تحصیلات لیسانس احتمالاً به دلیل تجربه محیط دانشگاهی و امکان آشنایی

بیشتر بین دختران و پسران، زمینه نگرش کمتر مثبت را یافته اند. این نتیجه با نتایج بعدی که نقش تحصیلات پدر را بررسی کرده نیز هماهنگ می باشد؛ در جوانانی که پدر دارای تحصیلات سیکل بود، بیشترین نگرش مثبت و در جوانان دارای پدر با تحصیلات دکتری کمترین نگرش مثبت مشاهده شد. احتمالاً به علت بالا بودن موقعیت اجتماعی جوانان با تحصیلات دکتری پدر چالش کمتری در یافتن همسر مناسب وجود دارد و نیازی به نگرش مثبت مشاهده نمی شود. نتایج حاصل از تفاوت نگرش بر اساس در قید حیات بودن یا نبودن پدر نشان داد جوانانی که پدرشان در قید حیات نمی باشد، نگرش مثبت تری به تأسیس این مراکز دارند. این مسئله می تواند به اهمیت نقش پدر در فرایند همسرگزینی اشاره داشته باشد. در فرهنگ بیشتر شهرهای کشور در خواستگاری های رسمی، پدر معمولاً نقش محوری دارد و به خصوص در مورد تعهدات خانواده ها پدر به عنوان یک پشتوانه محسوب می گردد. در مورد نحوه اداره این سایت ها به خصوص والدین معتقدند اداره این مراکز باید دولتی باشد. این مسئله می تواند نشانگر عدم اعتماد جوانان به بخش خصوصی در این زمینه باشد. در مورد هزینه ها، جوانان معتقدند در صورت معرفی منجر به ازدواج هزینه دریافت شود و چنانچه کمکی به ازدواج نشود، هزینه ای دریافت نشود. این مسئله می تواند به عمل گرایی و نتیجه گرایی این مراکز اشاره داشته باشد. اکثر قریب به اتفاق پاسخگویان معتقدند بهتر است مدیریت این مراکز به روانشناسان و مشاوران سپرده شود که به نظر می رسد تبلیغات گسترده و احتمالاً رضایت مردم از خدمات روان شناسی و مشاوره دلیل چنین نظری باشد.

منابع

- حبیب‌پور گتایی، کرم و غفاری، غلامرضا (۱۳۹۰). علل افزایش سن ازدواج دختران. زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان). ۹ (۱): ۳۴-۷.
- حرازی، محمد علی؛ حسینی مطلق، محمد و صدریان، محمد رضا (۱۳۸۰). "بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی یزد پیرامون عوامل موثر بر ازدواج". مجله دانشگاه علوم پزشکی یزد. ۹ (۱): ۳۷-۴۶.
- دلخوش، محمدتقی (۱۳۸۶). "ارزش‌های ازدواج در جوانان ایرانی". فصلنامه روان‌شناسان ایرانی. ۳ (۱۲): ۲۹۹-۳۰۹.
- ربیعی، محمد و رحیمی، زهرا (۱۳۸۸). "بررسی نگرش دانشجویان دانشگاه‌های آزاد اسلامی، دانشگاه شهرکرد و دانشگاه علوم پزشکی نسبت به مراکز همسریابی". پایان‌نامه کارشناسی مشاوره. دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد.
- رجبی، غلامرضا؛ ابراهیمی نوبندگانی، مریم و خجسته مهر، رضا (۱۳۹۰). "مقایسه و رتبه بندی ترجیحات همسرگزینی در بین گروهی از دانشجویان دختر و پسر و دانشجویان کرد، عرب و بختیاری دانشگاه شهید چمران اهواز". روان‌شناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار). ۳ (۴): ۶۱-۷۴.
- طیبی نیا، موسی (۱۳۹۳). "میزان تمایل جوانان به ازدواج و شناسایی موانع و مشکلات آن". فصلنامه مطالعات جامعه شناختی جوانان. ۵ (۱۵): ۶۳-۸۶.
- صادقی، رسول؛ قدسی، علی محمد و افشارکهن، جواد (۱۳۸۶). "واکاوی مسئله ازدواج و اعتبار سنجی یک راه حل". مجله پژوهش زنان. ۵ (۱): ۸۳-۱۰۸.
- فرهمند، زهره و احمدنیا، شیرین (۱۳۹۳). "مطالعه جنسیتی رابطه شیوه همسرگزینی (سستی و جدید) با رضایت زناشویی در خانواده های شهر شیراز". مطالعات علوم اجتماعی ایران. ۱۱ (۴۲): ۹۱-۱۰۵.
- قریشی، فردین؛ شیرمحمدی، داود و برجوند، آوات (۱۳۹۳). "فهم عوامل طلاق از منظر مردان و زنان در معرض طلاق و طلاق گرفته". پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی. ۳ (۱): ۱۹-۳۰.

- مرادی، گل‌مراد و صفاریان، محسن. (۱۳۹۱). "عوامل اجتماعی و اقتصادی مرتبط با افزایش سن ازدواج". فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی جوانان. سال سوم، ۳، ۸۱(۷)-۱۰۸.
- نصیرزاده، راضیه و رسول زاده طباطبایی، کاظم. (۱۳۸۸). "معیارهای فیزیکی انتخاب همسر در دانشجویان دانشگاه های تهران". فصلنامه اصول بهداشت روانی. ش ۴۱: ۴۱-۵۰.
- نوری، ابوالقاسم و ربیعی، محمد. (۱۳۸۸). "امکان‌سنجی تأسیس مراکز همسریابی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه اصفهان و شهرکرد". دانشگاه اصفهان گروه مشاوره (چاپ‌نشده).
- یوسفی، ناصر و باقریان، مهرانوش. (۱۳۹۰). "بررسی ملاک‌های همسرگزینی و فرسودگی زناشویی به عنوان متغیرهای پیش بین زوجین متقاضی طلاق و مایل به ادامه زندگی مشترک". فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده. ۱ (۳): ۲۸۴-۳۰۱.
- Bohner, G., & Dickel, N. (2011). "Attitudes and Attitude Change". *Annu. Rev. Psychol.* 62, 391-417.
- Buss, D. M., Shackelford, T. K., Kirkpatrick, L. A., & Larsen, R. J. (2001). "A half century of mate preferences: The cultural evolution of values". *Journal of Marriage and Family*, 63(2), 491-503.
- Crano, W. D & Gardikiotis, A. (2015). "Attitude Formation and Change". *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2(2), 169-174.
- Coombs, R. (1991). "Marital status and personal well-being: A literature review". *Family Relations*. 40, 97-102.
- Darghouth, S., Brody, L., & Alegria, M. (2015). "Does Marriage Matter? Marital Status, Family Processes, and Psychological Distress Among Latino Men and Women". *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 37(4), 482-502.
- Ghimire, D. J., Axinn, W. G., Yabiku, S. T., & Thornton, A. (2006). "Social Change, Premarital Nonfamily Experience, and Spouse Choice in an Arranged Marriage Society¹". *American Journal of Sociology*, 111(4), 1181-1218.
- Hughes, D.M. (2004). "The Role of marriage Agencies in the sexual Exploitation and trafficking of women from the former soviet union". *International Review of Victimology*, 11, 49-71

- Laakso, H., & Paunonen-Illmonen, M. (2002). **"Mother's experience of social support"**. *Journal of Clinical Nursing*. 11(2): 176-185.
- Lamb, K. A., Lee, G. R., & Demarris, A. (2003). **"Union formation and depression: selection and relationship effects"**. *Journal of Marriage and the Family*. 65(4): 953-962.
- Martin, P.D, Martin, D. & Martin, M. (2003). **"Expressed attributes of adolescents toward Marriage and family life"**. *Adoloscence*,38(150), 359-367.
- Olson, D., Dfryn, c., & Olson, A. (2012). **Marriage and marital communication skills efficiently**. Translation by Nader Fathi. Tehran: Psychology and Art.
- Thornton, A. (2013). **Reading history sideways: The fallacy and enduring impact of the developmental paradigm on family life**. University of Chicago Press.
- Wilson, C. M., & Oswald., A. J. (2005). **How does marriage affect physical and psychological health? A survey of the longitudinal evidence**. Retrieved March 5, 2007, [www. Findarticle.com](http://www.findarticle.com).

The Iranian Metropolitan Youth Attitudes to Establishment of Marriage Agencies and Their Management Style

Mohammad Rabiei

Ph.D., Assistant Professor, Psychology Department, Shahrekord University, Shahrekord, Chaharmahal Bakhtiari, Iran

Maryam Nejabatian

Ph.D. Student in Psychology, Head of Planning, Consultation and Psychological Services Department, Ministry of Sports and Youth, Tehran, Iran

Malihe Khabbazi

Ph.D. Student in Family Consultation, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Received: 23 Jul. 2016

Accepted: 27 Aug. 2016

This was a descriptive study that examined the attitudes of youth about establishment of marriage agencies in five Iranian metropolises: Isfahan, Tabriz, Mashhad, Ahvaz and Shiraz in 1391. The Samples were 1837 young people whose common characteristics were living in these metropolises and being bachelor. They were selected from a society about eight millions people by Morgan and Krejcie's multi-stage cluster sampling. They were also selected from centers and four geographic points of these cities. Then Participants completed a researcher made 55- item questionnaire .Its Content and formal validity has been confirmed by experts and its reliability was calculated 93% by Cronbach's alpha. The results indicated more than 50% of young people had positive attitude to establishment of these centers. Tabriz youth's attitudes were more positive than other cities. Also, males had more positive attitudes to establish these centers. More than half of young people believed that the government is responsible to establish marriage agencies to facilitate their marriage. Most youth believed that marriage agencies can help them to find a suitable spouse and could be a good guide as well as could solve the problem of people who got old and did not married yet. However, there were positive attitudes to the establishment of these centers, practically less than half of them accepted to choose their partner by them. Most of them believed if the agencies were established, it was better to manage by government and were

governed by psychologists .Generally- according the youth positive attitudes- it seems if they were managed completely by government can be very attractive for them.

Keywords: Marriage Agencies, Attitude, Marriage and Youth

Archive of SID